

Hr. Aivar Kokk
Sotsiaalkomisjoni esimees
Riigikogu
sotsiaalkomisjon@riigikogu.ee |

Teie .a. nr
Meie 15.10.2015.a. nr 28

Lugupeetud härra Aivar Kokk

Pöördume teie poole seoses töövõimetoetuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (84 SE) eelnõuga. Olles esitanud teisel kooskõlastusringil Eesti Puuetega Inimeste Koja (EPIKoja) ja liikmesorganisatsioonide arvamuse ja tutvunud vastavas kooskõlastustabelis meie arvamusele suunatud selgitustega, soovime veelkord väljendada oma arvamust ja esitada ettepaneku seoses erihoolekandeteenuste järjekorra pidamises planeeritavate muudatustega.

EPIKoda koos Eesti Vaimupuudega Isikute Tugiliidu (EVPIT) ja teiste liikmesorganisatsioonidega väljendab muret ja rahulolematust antud selgitustega, mis puudutavad Sotsiaalhoolekande seaduse, tööturuteenuste ja –toetuste seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse § 11²³ lõike 6 sisu.

Järgnevalt väljavõtte Sotsiaalhoolekande seaduse, tööturuteenuste ja –toetuste seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse § 11²³ lõikest 6 (*kursiivis*).

„Erihoolekandeteenuste järjekorda võetud isik on kohustatud pöörduma teenust saama kolme kuu jooksul teenuse osutamise otsuse tegemise kuupäevast arvates, kui riigieelarves on olemas rahalised vahendid isikule erihoolekandeteenuse osutamiseks ja erihoolekandeteenuse osutajal, kelle juurde isik soovib teenust saama minna, on olemas vaba koht. Kui isik keeldub mõjuva põhjuseta minemast erihoolekandeteenust saama, arvatakse ta erihoolekandeteenuste järjekorrast välja.“

EPIKoda ja EVPIT mõistavad, et järjekorra haldamisel esineb probleeme, kuid muudatuse ettevalmistamisel ei ole kaasatud erihoolekandeteenuste sihtrühma esindajaid, lähtunud on teenuseosutajate ja järjekorrapidaja huvidest ning muudatuste ettevalmistamisel kasutatud lähenemine ei ole tõendus põhine, kuigi Erihoolekande arengukava 2014-2020 meede 3.3. rõhutab tõendus põhisust kui olulist lähtekohta valdkonna arendamisel.

Erihoolekande arengukava aastateks 2014-2020 meetme 2.3. eesmärk on tagada teenuste kättesaadavus kokkulepitud mõistliku aja jooksul.

Hetkel sätestab sotsiaalkaitseministri määrus erihoolekandeteenuste järjekorra pidamise korra ja nõuded (27.04.2015 nr 24, kehtib alates 01.01.2015), millised andmed isiku kohta järjekorda kantakse (isikuandmed, soovitatav teenuseosutaja ja taotluse kuupäev), aga ei kirjelda teavet, mida isikule taotlemisel avaldatakse.

EPIKoda ja EVPIT on seisukohal, et erihoolekandeteenuste järjekorda ei peeta läbipaistvalt. Tänapäevane praktika näitab, et ei ole avaldatud statistikat, kui suur osa isikutest suundub teenusele kui järjekord saabub. SOM selgitusest EPIKoja arvamuskirjale näeme näitena ainult, et 88 isikut 309-st erihooldusteenuse järjekorrast ei suundunud teenusele (Eelnõu 84 SE I kooskõlastustabel).

EPIKoda ja EVPIT ei ole rahul sellega, et arvamuskirjale vastates on esitatud ebatäpseid andmeid seoses järgnevaga.

Järgnevalt väljavõtte kooskõlastustabelist (*kursiivis*):

„Sotsiaalkindlustusameti infosüsteemi SKAIS2 kasutusele võtmisega aastal 2017 hakkab iga isik erihoolekandeteenuse taotluse esitamisel iseteenindusportaali kaudu nägema, mitu isikut on järjekorras tema poolt soovitud teenusele soovitud maakonnas või soovitud teenuseosutaja juures. Samuti seda, mitmes ta on jooksvalt teenuse järjekorras. Praegu saab vastavaid andmeid Sotsiaalkindlustusameti juhtumikorraldajalt.“

EPIKoja test-telefonikõne SKA erihoolekandeteenuste juhtumikorraldajale 12.10.2015 seda ei kinnita – teenuseosutajate lõikes järjekorda ei avaldata ka korduval küsimisel.

Sisuline vastuolu eelnõus sätestatud muudatuses seisneb selles, et tänase praktika kohaselt ei anna SKA juhtumikorraldaja infot järjekorra pikkuse kohta teenusepakkujate ja teenuseliikide lõikes. Teenusele suunatud isik ei saa järjekorda panemisel avaldada oma soovi ka teenusele siirdumise soovitava aja suhtes. Samas aga peab isik loobuma järjekorras olemisest, kui ei asu teenusele 3 kuu jooksul. Isikutel (ja eestkostjatel) puudub võimalus kavandada oma elu – pole võimalik kokku leppida ligikaudsetki teenusele suundumise aega.

Tegelik põhjus pika ja raskesti hallatava erihoolekande teenuste järjekorra tekkimisel on erihoolekandeteenuste riiklikult rahastatavate kohtade pakkumise jätkub mittevastavus nõudlusele. Seetõttu panevad isikud end „igaks juhuks“ teenuste järjekorda. 2013 dets oli teenusel 5036 inimest, teenuse kohti 5678, järjekorras jaan 2014 seisuga 1051 isikut (Erihoolekande arengukava 2014-2020). Teenuste halva kättesaadavuse peamine põhjus omakorda on teenuste ebapiisav rahastamine (Riigikontrolli audit 2008).

Eesti Puuetega Inimeste Koda ja Eesti Vaimupuudega Isikute Tugiliit teevad ettepaneku võtta eelnõust 84 SE välja Sotsiaalhoolekande seaduse, tööturuteenuste ja –toetuste seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse § 11²³ lõige 6.

Leidmaks kõigile osapooltele (nii järjekorra pidajale, teenuseosutajatele kui teenuste sihtgrupile) vastuvõetavat lahendust, teeb EPIKoda ettepaneku töötada välja uus järjekorra pidamise süsteem kaasates erihoolekande teenuste sihtgrupi esindajaid, ja luua vastav seaduse muudatuse eelnõu 2016. aasta jooksul. Vastavat plaani toetaks kavandatav SKAIS-2 töölerakendumine alates 01.01.2017.

EPIKoda teeb ettepaneku koostada sotsiaalkindlustusametil ja sotsiaalministeeriumil põhjalik analüüs isikute liikumisest teenuste järjekorras, sh järjekorras olemise aega enne teenusekoha pakkumist, teenustele minejate järjekorras olemise aega, isikute teenusele mittesuundumise põhjuseid ning järjekorra pidamise ja avaldamise põhimõtteid. Analüüsi põhjal on võimalik leida töörühmas kõigile osapooltele) vastuvõetavad lahendused järjekorra pidamise ümberkorraldamiseks.

Lugupidamisega,

Anneli Habicht
EPIKoja tegevjuht
/digiallkirjastatud/

E-post: anneli.habicht@epikoda.ee
Tel. 5688 0320

Agne Raudmees
EVPIT juhataja
/digiallkirjastatud/

E-post: agne@vaimukad.ee
Tel. 56671222